

ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

магістрант **Гиренко І.С.**, доц. **Ілляшенко К.В.**, ст. викл. **Котенко Н.В.**
Сумський державний університет (Україна)

В Україні в умовах подолання наслідків світової фінансової кризи спостерігаються значні диспропорції на галузевому і регіональному рівнях, нерівномірність соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць з глибокими територіальними відмінностями в задоволенні соціально-культурних потреб населення.

Враховуючи той факт, що основним інструментарієм управління соціально-економічним розвитком населення на місцевому рівні виступає бюджет, через який перерозподіляється певна частка як валового регіонального, так і національного продукту, прогресивно вважається практика імплементації ключових положень концепції людського розвитку в бюджетний процес, як на стадії планування видатків, так і на стадії оцінки ефективності реалізації бюджетних програм. Адже на сьогоднішній день ситуація в регіонах характеризується низькою ефективністю використання державних коштів, що пов'язано із ситуацією, коли кількість державних та регіональних програм зростає, на відміну від кількості промислових підприємств, які впроваджують інновації у своїй діяльності.

Саме тому, пошук напрямків активізації та стимулювання розвитку регіонів України доцільно здійснювати серед таких непрямих методів регулювання, як гнучка податкова та сприятлива фінансово-кредитна політика держави та іншого інструментарію, який був би здатен мобілізувати внутрішні механізми і резерви стимулювання та підтримання сталого регіонального розвитку. Як відомо, просторовою базою розвитку продуктивних сил є земля. У випадку, коли мова йде про сталий розвиток регіону просторовою базою виступають землі конкретної категорії та цільового призначення. Отже сталий розвиток регіону може бути забезпечений фактично або на просторовій базі, що відповідає сільськогосподарському цільовому призначенню шляхом застосування інноваційних технологій саме у сільському господарстві, або як альтернатива – на землях населених пунктів, які в свою чергу включають і землі житлової та громадської забудови, і землі промисловості та ін.

Розуміння того, що складовими фінансового потенціалу будь-якої території виступають і вартість ресурсів (землі та робочої сили), і ділова активність населення, і прогресивність застосовуваних у виробництві технологій, дає змогу пов'язати ці складові з наслідками ефективної реалізації концепції сталого розвитку і, зокрема, з концепцією людського розвитку. І саме опікування органів місцевого самоврядування проблемами підвищення якості життя населення у кінцевому рахунку визначатиме фінансовий потенціал регіону.

Стратегія сталого розвитку регіону повинна враховувати інтереси різних груп: влади, бізнесу, населення регіону. Інтереси населення полягають у створенні робочих місць, покращенні житлово-побутових умов та інфраструктури території та ін. Інтереси бізнесу включають в себе нарощування ринкової вартості активів, вільний доступ до ресурсів регіону, можливість диверсифікації діяльності тощо. А інтереси влади зосереджені на підвищенні конкурентоспроможності і стійкому економічному розвитку регіону, росту податкової бази і збору податків, соціальної стабільності, досягненні високих стандартів життєзабезпечення, стабільної інфраструктури та багато іншого. У контексті концепції людського розвитку, необхідно розуміти, що покращуючи якість життя населення шляхом здійснення видатків на охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення населення, на культуру і мистецтво; на фізичну культуру і спорт, держава, як

і органи місцевого самоврядування, сприяють задоволенню потреб населення. У будь-якому випадку задоволення потреб населення призводить до розвитку території.

Отже, повноваження органів місцевого самоврядування у сфері регулювання регіонального розвитку, на нашу думку, повинні здійснюватися через фінансові важелі та механізми шляхом програмно-цільового фінансування та прийняття рішень щодо надання пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку.

Існуюча сьогодні система місцевих податків і зборів сприймається органами місцевого самоврядування як відокремлений та не пов'язаний жодним чином із іншим наявним інструментарієм механізм фінансового забезпечення сталого розвитку. При цьому податок на землю взагалі не віднесено до місцевих, що є певною мірою неприродним, зважаючи на сказане вище.

Вочевидь логічною буде виглядати ситуація, коли ефективні дії органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення найбільш повного та раціонального задоволення потреб населення відповідної території, будуть призводити до зростання попиту як з боку населення на землю та житлову нерухомість у зв'язку із ті висококваліфікованого персоналу. Ефективне місцеве самоврядування неминуче призведе до зростання вартості нерухомості, а отже і податків, пов'язаних із нею: податку на землю та податку на нерухоме майно.

Зважаючи на зазначене вище ключовою стає проблема оптимізації механізму місцевого оподаткування з метою перетворення його в ефективний авто регулюючий інструмент забезпечення сталого розвитку території.

Гиренко, І.С. Податковий механізм в системі забезпечення сталого розвитку на місцевому рівні [Текст] / І.С. Гиренко, К.В. Ілляшенко, Н.В. Котенко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 227-228.